

EVANGELIUM

V Obci Křesťanů se říkává, že ve slově *evangelium* se projevuje andělská říše, neboť *angelos* není nic jiného než **anděl**. Někdo by mohl namítnout: „Nevidí v tom slově ti lidé příliš? Neznamená evangelium docela jednoduše "dobrá zpráva"? A není *angelos* docela jednoduše *posel*? Ἀγγελος je jistě posel a andělům se tak říká, protože jsou také posly.

Anděl je posel. Výborně! Ale lidem dávných dob zněla tato věta i obráceně: *posel je anděl*. Dříve lidé vnímali základní životní skutečnosti s mnohem hlubším pozadím. A co je to posel? Ten, jenž vytváří most mezi vzdálenými nositeli vědomí. A i my jsme nakonec mohli zažít, co to je, když navrátilce přinese příbuzným zprávu od nějakého zajatce v dáli. Veškerá lidská odloučení nejsou nakonec než následkem jednoho prapůvodního odloučení, totiž toho, jímž se lidské vědomí vymezilo z všeobjímajícího božského vědomí. To proto jsme nyní osamělými jednotlivci "rozptýlení po svých domovech" (srv. J 16,22) Člověk zajatý svým vlastním já již nemá bezprostřední vědomí toho, co probíhá v božských světech – a také již bezprostředně neví, co se odehrává v nitru druhého člověka.

Nadzvedne-li se někdy tato zápora a my dospíváme k bezprostřednímu poznání věcí od nás oddělených a vzdálených, považujeme to za vzrušující a nevysvětlitelné. Nevysvětlitelné to však je, jenom pokud vycházíme z dnešního všeobecně rozšířeného stavu vědomí jednotlivce a bereme ho jakožto apriorní danost. Dějiny filosofie nám ukazují, do jakých potíží zabředneme, pokud předpokládáme-li jako samozřejmé východisko dnešní izolované vědomí. To potom se nám totiž stane problémem, jak dospějeme k nějakému objektivnímu zjištění čehokoliv mimo naše já. Ve skutečnosti je však apriorní daností všeobjímající božské vědomí. Celý svět pochází koneckonců z **jediného** božského semene a tak je vlastně samozřejmé a naprosto názorné, **že každá bytost od samé přirozenosti ví o každé jiné bytosti**. Neboť nejprve došlo k vyčlenění jednotlivého, soukromého vědomí, jež se oddělilo a vymezilo z původního jednotného vědomí. Znepokojivé a nevysvětlitelné není žádné přesačné vědění a jiných, žádná telepatie, ale hádankou je spíše to, jak je možné, že se člověk tak uzavřel sám do sebe. Vševědění všech o všem je vlastně mnohem jednodušeji pochopitelné a nepotřebuje žádného zvláštního vysvětlení – neboť to není nic než účast na všeobjímajícím božském vědomí. Nesamozřejmé a záhadné je naopak, že o sobě vzájemně bezprostředně nevíme.

Toto singulární vědomí pozbavené veškeré možnosti sympatie je důsledkem lidského **pádu**. Sami jsme se od Boha oddělili. Proto nemáme bezprostřední vědomí Boha a jeho nebeské říše, ale ani nevnímáme bezprostředně naše spolublížní a nitro stvořených bytostí. První zmínku o takovémto nevědomí (spíše zapření vědomí a soucítění) máme v bibli příznačně, když píše o bratrovraždě. "**Nevím**. Což jsem strážcem svého bratra?!" (Gn 4,9) Tehdy poprvé někdo říká: "Já nevím."

Vykupitelským činem Kristovým má být osamocенý člověk vyveden ze svého vězení, ale zároveň zocelena jeho síla odpovědné osobnosti a individuální svoboda. Ve znamení **Svatého Ducha** se tříští toto zajetí na sebe omezeného vědomí. A při takovém rozšíření vědomí se člověk stýká nejprve s nejbližší mu ležící částí duchového světa, s **anděly**. Setkáním s andělem dochází k prvnímu fundamentálnímu rozevření horizontů. Tím činí člověk první kroky směrem k vševědění a všeobecné sympatii, ovšem člověk může na druhé straně i poklesnout na nejbližší nižší úroveň, ke zvířecosti a bestialitě.

Proto spolu tak úzce souvisí Svatý Duch a prožitek anděla. Tak také je v Novém zákoně někdy Duch svatý zastupován andělem. Před proměněním hovoří Kristus (dle Lk 9,26) o trojím projevu slávy svého příchodu. Ta se víže k novému poznání boží trojnosti: "(...až) přijde ve slávě své (Synově), Otcově i svatých andělů." Tak i u Pavla: "Dosvědčuji před Bohem i před Ježíšem Kristem a vyvolenými anděly..." (1 Tim 5,21)

Pozemský zážitek "posla" je odleskem tohoto prožívání anděla, jaké přísluší rozšířenému vědomí. A ve slově "angelos" od počátku zaznívá také anděl.

*

Zážitek andělů-poslů nalézáme na samém počátku evangelia, když anděl mluví k Marii a Josefovi. To je především **vánoční příběh**. Vlastní vánoční událost se nedá směstnat do hranic normálního omezeného vědomí – to zaznamená jen, že se narodilo dítě. O zvláštních okolnostech, jež se k tomuto

dítěti poji, nic neví. Co činí Vánoce Vánoci, leží zpočátku v oblasti andělského vědomí: "Dnes se vám narodil Spasitel." Vánoční poselství je andělským poselstvím – evangeliem v silném smyslu. Vyžaduje pozvednutí nad obvyklé duševní rozpoložení, otevření vzhůru k nadmyslnu. Jinak to nejsou skutečné vánoce.

Je samozřejmě ve smyslu boží prozřetelnosti důležité, aby se toto vyšší nadmyslové vědění nezrodilo pouze u andělů. To ještě nestačí. Spása se dokoná pouze tehdy, až ožije i v myslích těch, k jejichž spáse se děje. Tato prozřetelnost od počátku klade důraz na to, aby onen vykupovaný člověk "byl u toho". I kdyby to mělo být zpočátku jen minimální množství lidí a s minimálním takovým vědomím. Je to věc zástupná: Ti nečetní, kteří andělskému poselství naslouchají, jsou zástupci celého lidstva. V nich lidstvo otevírá oči, i kdyby kolem vládla naprostá slepota vůči tomuto předuležitému dění.

Totéž platí pro **křest v Jordánu**. Kristus nyní vstupuje zcela na pozemskou půdu a do svého pozemského nositele. Tento rozhodný okamžik není lidstvu ponořenému do těžkého spánku ducha nasnadě – až na jednoho: Jana Křtitele. On je "svědkem ducha", otevřeným okem lidství, jeho vědomě bdělým údem. A opět není toto svědectví jen nějakým přívažkem, ale náleží plným právem ke spásnému dění.

Jaký andělský prvek zde vystupuje? Křtitele uvádí evangelista na scénu citátem: "Hle já posílám před sebou svého anděla." Na ikonách se Křtitel zobrazuje s mohutnými křídly. – vzpíná se až do andělského světa. Ale stejně tak náleží zcela jasně k lidem: "Byl člověk... jeho jméno bylo Jan." V Janovi se člověk a anděl vzájemně pronikají. Účast na andělském vědomí mu umožňuje vidět, co pro jiné lidi jednoduše není: Že se nebesa otevírají a z nich se snáší holubice, podle evangelia neviděl nikdo než Ježíš a Jan.

Učedníkům tam se vyskytujícím je to prvním zaslíbením toho, že i oni dorostou k takovému andělskému vědomí otevřených nebes (viz Jan 1,51). Jenomže se ukazuje, že to je ještě daleká budoucnost – síla vědomí učedníků stále kolísá. Jasně je to vidět, především když se blíží události na Golgotě. To, co se odehrává v **Getsemane** je proto tak tragické, že tomu učedníci vnitřně nestačí. Přepadá je stísněnost, přemožení přemírou potřeby bdělosti. A proto jsou Getsemány pro Krista takovým vypětím, protože se nedostavuje ani ona minimální lidská účast, jakou očekává alespoň od tří vyvolených učedníků. Proto se musí zjevit anděl a – v zastoupení lidí – mu přinést posilu, jíž by se mu bylo mělo dostat bdělostí a modlitbou učedníků.

Zamyslel se vůbec někdy někdo nad tím, jak mohli učedníci ličit, co Kristus prožíval, poté co se oni odebrali do říše spánku? Odkud to věděli? Nebyla už příležitost, aby jim to Pán vyprávěl – alespoň ne v jeho smrtelném těle. Může to být tedy jen nějaký nadmyslový zdroj. Kristův zápas v Getsemane je tedy opět jedno výlučné "evangelium" – andělské poselství z nadmyslna.

Teprve na **Velký pátek** se opět objevuje lidské svědectví. Učedník, "kterého Pán miloval", stojí pod křížem a dosvědčuje, co se stalo. (Jan 19,35) U Jordánu to byl Křtitel, zde onen druhý Jan, jenž vše sleduje, doprovázen dvěma Mariemi, jako otevřené oko lidství.

Zmrtvýchvstání je pak opět mocným poryvem, jímž jakoby se poslední soud vlamoval do onoho "už nyní" našeho času, takže je opět zcela mimo naše vědomí. Sama událost nemá svědky, jenom její výsledek. Učedníci nevnímali vzkříšení, jenom vzkříšeného, a i jeho jenom postupně. Velikonočního rána vidí pouze "negativ" – prázdný hrob. Nakolik lidem byly ještě "drženy oči", bylo zmrtvýchvstání ponecháno nejprve vědomí andělů, než bude sděleno lidem. "Vstal z mrtvých" je - podobně jako vánoční poselství – opět "evangelium", andělské poselství z nadmyslového světa. Nakonec získají i učedníci náhled na samu událost, postupně, po krocích dospívají k zážitku jistoty. (Mt 28,17) tak nakonec může o velikonocích dospět andělské poselství k potvrzení svědectvím učedníků: "Pán vskutku vstal" (Lk 24,34) Lidé se mohou nyní nazývat svědky zmrtvýchvstání (Sk 1,22).

Toto ovšem v plném smyslu až po ohromném posílení duchem na **Letnice**. Je ovšem podivuhodné, že učedníci za oněch čtyřicet dní po Velikonocích když s nimi chodil Zmrtvýchvstalý, přes tento singulární zážitek nevystoupili s poselstvím vůči vnějšímu světu. Jejich *Pán vpravdě vstal* se nejprve rozléhalo v chráněném kruhu stejně cítících a smýšlejících. Ještě nedorostlo pro chladný dech vnějšího světa. Ale o Letnicích už ano. Skrze Svatého Ducha učedníci najednou jsou schopni hlásat a zapalovat nadšením okolostojící.

Zdá se, že oproti Vánocům a Velikonocům Letnice postrádají andělský prvek. Velikonoční zjevení Zmrtvýchvstalého, uvedené zjevením andělů, bylo též anděly uzavřeno při Nanebevstoupení, ale kde jsou andělé o Letnicích? V tomto případě již srůstá vědomí učedníků skrze dar Ducha svatého tak niterně s vědomím andělským, že už není nutno, aby andělé vystupovali jako zvláštní viditelné a slyšitelné bytosti. Vystupují a promlouvají skrze duchem proniknuté učedníky, kteří se sami nyní stávají zvěstovateli evangelia.

Když legenda o grálu vypráví, že **Grál** zprvu schraňovaly andělské zástupy, než se našel jeho vhodný lidský ochránce Titurel, poukazuje tím na to, že křesťanské vědomí na zemi přechodně natolik potemnělo, že opět, jako v Getsemanech, museli andělé zastoupit lidi a ukrýt nadsmyslové vědomí o působícím spásném činu u sebe, ve svých vznešených kruzích.

Goethe naráží v jedné své básni z *Dívánu*, která se nazývá *Vyšší a nejvyšší*, na tajemné rozšíření vědomí směrem k andělům. Mluví o tom, jak v ráji ztrácí smysl lidská řeč a pokračuje:

Avšak řeč prozrazuje, jak se laská člověk s andělem.

K tomu si musí křesťanství vybudovat nové pochopení. Jinak bude slovo *evangelium* stále více vyprazdňovat svůj smysl, pokud nenabude opět zcela konkrétního smyslu v povznesení a rozšíření lidského vědomí.